

▲ Afb. 7. Kliffen laten een afwisseling zien van lava, as en tuffen met hier en daar laagjes oker.

gaan. De geeloranje variant komt het meeste voor, maar op La Palma zag ik vooral de hematietrijke rode versie. De okerlaagjes, die in het Spaans ook wel worden aangeduid als “almagres”, zijn impermeabel en vormen op veel plaatsen op het eiland bronnen. Zo ook bij La Zarza.

Geologische opbouw

La Palma is een samengestelde vulkaan. Het oudste deel, de basis, is een onderzeese schildvulkaan met een ouder-

dom van 3 miljoen jaar. Na een periode van erosie volgt er vanaf 2 miljoen jaar een nieuwe fase van vulkanisme, waarbij een stratovulkaan wordt opgebouwd met een afwisseling van lagen as, tuf en lava. Weer later, na opnieuw een periode van erosie is er nog zo'n periode van heftige vulkanische activiteit. De gesteenten van Roque de los Muchachos, het hoogste punt van de vulkaan, zijn toen ontstaan. Nog weer later verschuift het centrum van vulkanische activiteit naar het zuiden, waarover in een later artikel mogelijk meer.

Op het eiland zijn geen echte rivieren, wellicht op de Barranco de los Angustias na, de beek die uit de krater komt en bij Puerto de Tazacorte in de zee uitmondt. Het gesteente is daar te jong en veel te poreus voor, zodat regenwater direct in de ondergrond verdwijnt. Daar vervolgt het zijn weg door het poreuze gesteente en door oude lavatunnels. Waar die uitmonden in de bergwand kan een klein watervalletje ontstaan, soms gekleurd door het opgeloste ijzer. En ook waar het impermeabele oker dagzoomt, kan dan een kleine bron ontstaan. Zouden die oude Benahoaritas daar gebruik van hebben gemaakt en de plaatsen waar het uit de wand kwam als heilig hebben beschouwd en er daarom hun tekeningen, c.q. hun gravures hebben gemaakt?

Het archeologisch museum op la Palma, Museo Arqueológico Benahoarita te Los Llanos de Aridane, is interessant voor diegenen die meer willen weten over de petrogliefen en de cultuur van de Benahoaritas, de oorspronkelijke bewoners van La Palma.

Alle foto's zijn van de auteur.

Algemeen

Only rocks

Als uit een laatste ijstijd of daarvoor deze stenen morene van keien gekropen over bevroren land zonder grenzen tot het ijs verdween

De blauwe kou in de aarde trok een koude fauna achterliet nooit verder dan de laatste stuwwallen van Oost-Nederland

Dit Saalien een glaciële tijd van afzettingen en trage ijskappen liet sporen uit de tijd zichtbaar voor wie het nog wil zien onder het zware zwerk

Geen bossen leefden geen rivieren het ijs had het leven vermoord het spoor verloor zich in steen een doodstille afwezige wereld van wachten en hardblauw geduld

Tekst: Arjen Boswijk

Beeld: Uko Post